

νὰ μὴ καταργῆ διὰ τῆς ἰδίας ἐν παντὶ καὶ πανταχοῦ ἀφανείας τὴν ἔξοχον θέσιν του, τὴν θέσιν ταύτην, ἥτις καὶ μόνη, διὰ τῆς ἠθικῆς δυνάμεως ἦν ἐνέχει, ἐκπροσωπεῖ ὀλοκλήρους στόλους καὶ στρατούς. Εἶναι ἐθνικῶς καὶ δυναστικῶς ἐπιζημιώτατον τὸ νὰ συμπεριφέρηται ὁ Διάδοχος Θρόνου τινὸς οὕτω, ὥστε ἂν ἤθελε ἐπιμόνως νὰ πείσῃ τὸ Ἔθνος, διὰ τῆς πλήρους ἐξαφανίσεως καὶ ἀποχῆς, ὅτι καὶ ἡ θέσις του εἶναι περιττή, καὶ ὁ θεσμός, ἐξ οὗ ἀρύεται τοῦ ἀξιώματός του τὴν γόησσαν δύναμιν, ἄχρηστος. Καὶ ἂν μικρὸν κατὰ μικρὸν τοιαῦται ἀπεικταῖαι ιδέαι, πονηρῶς καὶ ἐπιβουλῶς καλλιεργούμεναι, τύχη νὰ ριζοβολήσωσι; Νομίζομεν ὅτι τοιαύτη ὑπόθεσις εἶναι ἀβάσιμος ἐντελῶς. Ὅπωςδὴποτε ὁμως, ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ δυσθύμου ἀπορίας θὰ κατελαμβάνετο τὸ Ἔθνος ἐάν, ἀναζητοῦν μετὰ παλμῶν καὶ χρηστῶν ἐλπίδων, μετὰ προθέσεως καὶ συνειδήσεως εἰλικρινεστάτης, ν' ἀνεύρῃ που ἐπιφανομένην τὴν ἐθνικῶς δημιουργικὴν δρᾶσιν τοῦ Διαδόχου, δὲν θὰ κατῶρθανε νὰ τὴν ἀνεύρῃ οὐδαμοῦ, ὅσον καὶ ἂν ἐπιμόνως ἐμόχθῃ καὶ ἐκοπιᾶξῃ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

BYZANTINA ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΜΗΛΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τοῦ κόσμου ὁ θόρυβος δὲν φθάνει ἐκεῖ καὶ δὲν ταράττει τὸ ἡσυχαστήριον τῆς μοναχῆς Κασσιανῆς.

Λιθᾶνι ἀγνὸ στέλλουν τὰ ἄνθη καὶ ψαλμοὺς μυστικούς τ' ἀηδῶναι.

Ἡ μοναχὴ γράφει, γράφει. Τὰ μάτια τῆς τὰ γαλανὰ φωτίζει ἄλλου ἡλίου ἀκτῖνα· δὲν εἶναι μίσους ἀστραπή, δὲν εἶναι ἀγάπης συνειθισμένη λάμψη. Εἶναι ἡ ἀκτῖνα ἡ ἄγια καρδιάς ποῦ δὲν ἐτάραξαν τὰ παθη αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Εἶν' ἡ καρδιά τῆς ἐκκλησιά, ποῦ μέσα ὁ Θεὸς λατρεύεται.

Τί εὐμορφιά... τὰ χρόνια τῆ σεβάσθησαν καὶ ἔμεινε, ἡ εὐμορφὴ Κωνσταντινουπολίτισσα, ποῦ γιὰ δύο λόγια θαρρετὰ τοῦ Βυζαντίου τὸ στεφάνι ἔχασε καὶ φόρεσε τὸ μαῦρο φόρεμα τῆς μοναχῆς, ἀντὶ πορφύρας χρυσοκεκτημένης.

Θυμᾶται τὴν ἀξέχαστη στιγμὴ, ποῦ ὁ Θεόφιλος, τὰ μάτια του ἐκάρρωσε μὲ θαυμασμό.

Οἱ εὐμορφαις τοῦ Βυζαντίου μαζευμέναις ἦταν ἐκεῖ καὶ φύλαγαν μὲ καρδιοκτύπι σὲ ποῖαν θὰ δώσῃ «τὸ μῆλο τῆς ἀγάπης» ὁ Θεόφιλος.

Διστάζει: . . . εἶναι ὅλαις τόσῃ εὐμορφαις, καὶ δυνατὰ αὐτὰ τὰ λόγια λέγει, ἐνῶ τὸ χέρι του τὸ μῆλο στὴν Κασσιανὴ ἄπλωσε γιὰ νὰ δώσῃ.

— Ἀπὸ τῆ γυναῖκα γενιοῦνται ὅλα τὰ κακά.

Κοκκίνησε ἡ Θεοδώρα ἡ μελαχρινὴ καὶ ἐχαμήλωσε τὰ μαῦρα μάτια τῆς, μὰ ἡ Κασσιανὴ ἡ εὐμορφὴ σοφῆ, ἤθελε σεβασμὸ ἀκόμα κι' ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἄνοιξε τὰ κοράλλινα χεῖλη καὶ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, ποῦ τὴν ἔστειλαν στὸ μοναστήρι:

— Ναι, μεγαλειότατε, μὰ καὶ ὅλα τὰ καλά.

Προσβλήθηκε ἡ φιλοτιμία του· τὸ χέρι μὲ θυμὸ ἐτράβηξε καὶ ἔρριξε τὸ μῆλο τῆς ἀγάπης στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Θεοδώρας.

Ἄχ πόσαις φοραῖς ἀπ' τὸ Θεό, στὰ γόνατα πεσμένη ἡ Κασσιανὴ, συχώρεση δὲν γύρευε γιὰ τὸ φρικτὸ τῆς κρίμα ποῦ δὲν μπόρεσε αὐτὴν τὴν φοβερὴ στιγμὴ νὰ λησμονήσῃ.

Ὅταν οἱ λογισμοὶ τῆς ἀπ' τὸν οὐρανὸ κατέβαιναν στὴ γῆ σ' αὐτὴν τὴν ἐπίσημη στιγμὴ σταματοῦσαν καὶ στὴν ἀρχὴ ἐμίσησε τὴ Θεοδώρα. Ἡ γυναῖκα τῆς γυναῖκα ζήλειψε· μὰ ὕστερα ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης μὲ τῆς ἀκτῖναις τῆς, ἀνάλυσε τὸ μῖσος τὸ παγωμένο καὶ ἡ Κασσιανὴ μὲ πειὸ πολλὴ ἀγάπη στὸ Θεὸ ἀφιερῶθηκε.

Εἶδε μὲ μάτι καθαρῖσμένο ἀπὸ ἐγκόσμους λογισμοὺς, τοῦ κόσμου τάγαθὰ τόσῃ μικρὰ καὶ μάταια, καὶ τὴν εὐτυχία ἄρχισε νὰ βρῖσκη στὸ ἐρημητήριον, ποῦ ἦλθε τὴν ἀπελπισία τῆς, τὴ λύσσα τῆς νὰ κρύψῃ.

Μὰ ἐκεῖνη ἂν στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τῆς τὸν κόσμο ξέχασε, ὁ κόσμος δὲν τὴ ξέχασε.

*

Ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὸ νησί τὸ μυρωμένο γιὰ κυνῆρι πῆγε καὶ πίσω ἀπὸ δάσος πυκνὸ εἶδε τὸ εὐμορφο μοναστηράκι, ποῦ τὴν πειὸ εὐμορφὴ βυζαντινὴ ἐσκέπαζε.

Τὸν εἶδε καὶ καρφώθηκε στὸν τόπο τῆς· ὁ πάπυρος ποῦ προσευχὴ γιὰ τὸ Θεὸ τῆς ἔγραφε, μισοτελειωμένος ἔμεινε· ἡ μοναχὴ, γιὰ μιὰ στιγμὴ, πῶς εἶναι γυναῖκα θυμήθηκε καὶ ἤρε δύναμι νὰ φύγῃ . . . νὰ κρυφθῇ.

Λένε οἱ γλώσσαις οἱ κακαῖς: ὅτι δὲν ἤθελε ἡ Κασσιανὴ νὰ ἰδῇ ὁ Θεόφιλος (ποῦ νέα δροσερὴ τὴ θαύμασε) ἀσημένιαις τρίχαις στὰ χρυσὰ τῆς τὰ μαλλιά καὶ μιὰ ρυτίδα βαθεῖα στὸ μαρμαρένιο μέτωπό τῆς.

Ὁ αὐτοκράτωρ, ποῦ ἀγαποῦσε τὰ κάλλη τὰ πνευματικά, εἰδιάβασε μὲ θαυμασμό τὴν προσευχὴ καρδιάς, ὅπου ὑπόφερε ἀπὸ κρυφὴ πληγὴ καὶ μὲ συγκίνηση κι' αὐτὸς στὸν ἀτελείωτο ψαλμὸ, δύο τρεῖς λόγια ἔγραψε καὶ ἔφυγε· ἡ ἡσυχία ἡ νεκρικὴ κι' ἡ μυρωδιὰ τοῦ λιθανίου τὸν ἐπνιγαν.

Ὅταν ἐγύρισε ἡ μοναχὴ, λένε πῶς ἔσκυψε καὶ φίλησε τὰ λόγια ποῦ ἔγραψε τὸ χέρι τὸ βασιλικὸ καὶ γιὰ τὸ φίλημα αὐτό, ποῦ ἡ ἀθῶα τῆς ψυχῆ τὸ ἤρε ἔνοχο, καινούργιαις προσευχαῖς ἔκανε.

*

Χρόνια ἐπέρασαν πολλὰ: τώρα στὴν προσευχὴ τῆς, τὸ Θεὸ παρακαλεῖ, νὰ συχώρεσῃ τὸν Θεόφιλο ποῦ τὴ λατρεία τῶν εἰκόνων ἐπολέμησε καὶ νὰ τὸν ἀναπαύσῃ σὲ τόπον δροσερόν. Ἐφθασε τὸ ἔτος 856.

Μιὰ μέρα, μιὰ γυναῖκα μὲ κάτασπρα μαλλιά, στὸ ἐρημητήριό τῆς ἦλθε καὶ γύρευε καταφύγιο.

Χλωμὴ, ἀπελπισμένη, εἰς τὴν ἡσυχία καὶ τὴ σιωπὴ τὰ δάκρυά τῆς ἄφησε ἐλεύθερα νὰ τρέχουν.

Ἀγνώριστῃ ἡ Κασσιανὴ δὲν θυμᾶται νὰ εἶδε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ μαρμαρένιο πρόσωπο, μὰ ἡ καρδιά τῆς πονεῖ γιὰ κάθε ξένη συμφορὰ καὶ τὴν ἀγνώριστῃ

παρηγορεῖ με λόγια ἄγρια καὶ τὴν περιποιεῖται ὅπως εἰμπορεῖ.

— Μὴν κλαῖς, καλὴ μου, γιὰ τοῦ κόσμου αὐτοῦ τοῦ ψεύτικου τῆς λύπαις καὶ τὰ βάσανα, τὸ νοῦ σου ἀπ' τῆ γῆ ξεσκάλωσε καί, ἀψηλά ἀπ' τὸ Θεό σου γύρευε παρηγοριά. «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες» δὲν εἶπανε τὰ χεῖλη τοῦ Θεοῦ; Μακάριοι ὅσοι κατώρθωσαν τὴν εὐτυχία ἐδῶ κάτω νὰ μὴ κλέψουν καὶ Θεοῦ ἐπίγειο (πρᾶγμα ἢ πρόσωπο) νὰ μὴ λατρεύσουν.

Κλαίει ἡ ἀγνώριστη καὶ λέει με λυγμούς:

— "Ἄχ, ἀδελφὴ μου, μάννα ἐσύ δὲν ἐγενεῖς· τὸ γάλα σου παιδί δὲ βύζαξε καὶ τὸ παιδί ἐκεῖνο ποῦ βγήκε ἀπ' τὰ σπλάχνα σου, δὲν ἐγενεῖς θηρίο νὰ θέλῃ τὸ αἷμά σου νὰ πιῇ. Ἐγὼ εἶμαι ἡ Θεοδώρα τοῦ Βυζαντίου ἡ αὐτοκρατορίσσα, ποῦ τῆς εἰκόνες πάλι στήλωσα καὶ μ' εὐλογοῦνε ὅλοι. Κανεῖς δὲν ἐβασανίσθηκε ἐδῶ κάτω ὅσο ἐγώ. Καλός, μεγάλος βασιλέας ὁ Θεόφιλος, μὰ ἐγὼ ξέρω τί ὑπόφερα στὰ χέρια του καὶ τώρα ὁ κεραυνὸς ποῦ ἐφοβοῦμουνά ἐπεσε φοβερός εἰς τὴν καρδιά μου. Γιὰ τιμωρία ὁ Θεός μου τὸ παιδί τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορα, φίδι, θηρίο ἀνήμερο τὸν ἔκαμε καὶ ἄρχισε ἀπ' τὴ μητέρα του· στὸ μοναστήρι νὰ μὲ κλείσουν πρόσταξε. Δὲν κλαίω γιὰ τὸ θρόνο καὶ γιὰ τὴν πορφύρα τῆ βασιλικῆ, ποῦ τόσα φαρμάκια μὲ ποτίσανε, κλαίω γιὰ τὸ παιδί μου. Μοναχὴ, ποῦ δὲν ξεῦρεις μάννας καρδιά τί θά 'πῃ, νὰ μὲ καταλάβῃς δὲν μπορεῖς.

Καὶ ἡ ἀπελπισμένη μάννα διηγῆθηκε βάσανα καὶ πίκραις, ποῦ οὔτε ἐφραντάσθηκε ἡ μνηστὴ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔζησε τόσῳ ἤσυχά στὸ ὠραῖο νησαίι τῆς Προποντίδος, ἀνασαινοντας ἀέρα μυρωμένο καὶ περιμένοντας ὡς ἀμοιβὴ τῆς ἤσυχης καὶ ἄπονης αὐτῆς ζωῆς, τὸ στεφάνι τῆς μακαριότητος.

Ὅταν ἔφθασε στὸ σκοτωμὸ τοῦ γενναίου στρατηγοῦ Θεοκτίστου καὶ στὴν ἰδικὴ τῆς ἔξορία, ἡ δυστυχημένη ἐλειποθύμησε.

Ἡ Κασιανὴ γύρισε τὰ μάτια τῆς στὸν οὐρανὸ καὶ εὐχαρίστησε τὸ Θεό, ποῦ δὲν τὴν ἔκαμε αὐτοκρατορίσσα.

Αὐτὰ τὰ βάσανα ἔκρυβε ἡ πορφύρα ἐκείνη, μὲ τοὺς χρυσοκεντημένους σταυρούς:

Ὅταν συνῆλθεν ἡ Θεοδώρα ἔμαθε πῶς ἡ μοναχὴ ἦτον ἡ Κασιανὴ.

Ναί, τὴν ἐγνώρισε· ὠραία πάντοτε καὶ δροσερὴ.

Αἱ δύο γυναῖκες ἐνηγκαλισθήσαν καὶ ἔκλαυσαν καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου εἶπε με πίκρα:

— "Ἐνα μόνον παράπονο εἶχες «γιατί νὰ μὴ γείνης αὐτοκρατορίσσα»· εἶναι πολὺ μικρὸ καὶ ἀσήμαντο ἐμπρὸς στὴ φοβερὴ δυστυχία βασιλίτσας δυστυχισμένης καὶ μητέρας τόσο ἀδικημένης. Ἡ μοῖρα ἔγραψε καὶ γιὰ τῆς δυὸ μαζ μοναστήρι. Οἱ δρόμοι ἦτανε διαφορετικοί, ὁ ἰδικός σου ἤσυχος, χωρὶς δάφναις ἢ τριαντάφυλλα, μὰ καὶ χωρὶς ἀγκάθια, καὶ ὁ δικός μου δρόμος ἀψηλός, ἀκατάστατος, ποῦ μ' ἔφερε ἀπ' τὰ ὕψη ἐνὸς θρόνου, στὰ βᾶθη ἐνὸς μοναστηριοῦ.

— Συγγῶρῃσε ἐκείνους ποῦ σ' ἔβλαψαν, λησμόνησε τὸ κακὸ ποῦ σ' ἔκαμαν καὶ ἔλα νὰ προσευχη-

θῆς γιὰ τὸ παιδί σου. Ἐχασες τὴν βασιλεία τοῦ κόσμου αὐτοῦ, προσπάθησε νὰ κερδίσης τὴν βασιλεία τοῦ ἄλλου· ἔχει καὶ τὰ καλὰ του τὸ μοναστήρι.

*

Ὡς τόσο πάντα τὸ Μῆλο τῆς Ἀγάπης φέρνει· δυστυχία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟΘΥΜΙΑ

Ζηλέδω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου
μὲ τ' ἀψηλὸ καμπαναριό,
τὴν ἐκκλήσά του,

Ποῦ ἔχει τὴν Παναγιὰ χρυσὴ
κι' ἀσημωμένη,
καὶ νὰν τὴν ἀσπαστεῖ ἡ Ῥηνιὼ
συχοπαγαίνει.

Ζηλέδω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου
μὲ τὰ χωράφια τὰ βαθιὰ,
μὲ τὰ δεντρά του,

ποῦ φορτωμέν' ἀπ' τὶς ἐλιές
τὴ γῆς φιλοῦνε,
καὶ σὰν τὰ μάτια τῆς Ῥηνιὼς
μαβρολογοῦνε.

Ζηλέδω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου,
π' ἀνθίζουν καὶ μωσκοβολοῦν
τὰ κλίματά του,

κ' ἔχει σταφύλι ροδινοῦ
τὸ κάθε ἀμπέλι
σὰν τὰ χειλάκια τῆς Ῥηνιὼς
ποῦ στάζουν μέλι.

Ζηλέδω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου
μὲ τὶς καθάρειες του πηγῆς,
τὰ ῥέματά του.

Ζωὴ σκορποῦνε τὰ νερά·
Ῥηνιὼ, νὰ ζήσεις,
μὲ λίγη ἀγάπη ἔλα κ' ἐσύ
νὰ μ' ἀναστήσεις.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ